

nejšo obliko samoupravne organiziranosti; treba bo pač najti najboljše rešitve.

Posebno pozornost smo posvetili sistemu nagrajevanja po delu in do sedaj imamo v Emoni že izdelan opis vseh nalog in opravil. V drugi fazi bomo opravila in naloge ovrednotili in tako lahko pričakujemo, da bomo v prihodnjem letu prešli na izplačevanje osebnih dohodkov na podlagi meril uspešnosti dela in v skladu z delovnim prispevkom delavca.

Potrošnik in trgovina

Dogovori: Žal založenost ljubljanskih trgovin še vedno ni taka kot bi lahko bila oziroma kot bi si jo želeli. Še vedno je vpliv potrošnika premajhen. In kako bo v bodoče?

Jože Snoj: Odslej je trgovina dejansko razdeljena na dva večja dela in sicer na zunanjo trgovino, ki se mora povezovati s proizvodnjo in pa maloprodajo, ki se mora povezati s potrošnikom. Ko govorimo o vplivu potrošnika na izbiro, potem se je treba zavedati, da se ta vpliv odraža v maloprodaji, ki mora pri grosistu oziroma pri proizvozniki zagotoviti potreben asortiman. Pričakujemo lahko, da bo prej ko slej maloprodajna mreža tista, ki bo narekovala proizvodnji kaj naj proizvaja in grosistu, kaj naj kupi.

Na področju Ljubljane so ustanovljeni potrošniški sveti; akcija, da bi podobne svete oblikovali tudi v občinah in krajevnih skupnostih pa je v teku. Nosilec teh akcij je SZDL in pričakujemo lahko, da bo akcija v prvem polletju naslednjega leta tudi obrodila sadove. Poseben problem so trgovine, ki naj bi bile odprte ob sobotah. Sedanji dogovor o dežurstvih v Ljubljani je zelo pozitiven in tudi ob sobotah bodo pred novim letom trgovine odprte ves dan. Ob tem pa je treba rešiti tudi vprašanje delovnega časa ostalega gospodarstva. Stevilni delavci zapuščajo trgovine ne toliko zaradi osebnih dohodkov kot zaradi deljenega delovnega časa oziroma zaradi neusklajenosti med njihovim delovnim časom in delovnim časom ostalega gospodarstva. Pojavlja se problem vrtcev, ki popoldan in zvečer niso odprti in še vrsta drugih stvari. Prav zaradi tega vedno več ljudi odhaja na delo v pisarne. Marsikdaj bi z boljše organizacijo lahko zmanjšali število zaposlenih v gospodarstvu in s tem povečali osebne dohodke.

Nuša Kerševan: Se strinjam. Zato se na občini trudimo, da bi vpeljali deljen delovni čas, tako da bodo delavci lahko uredili svoje zadeve izven svojega delovnega časa. Čeprav to ne bo lahko moramo z akcijo začeti, saj nas obvezujejo tudi sprejeti dokumenti.

Večina udeležencev pogovora se je strinjala z ugotovitvijo, da je asortiman v Ljubljani vedno slabši.

Jože Snoj: Opozoril bi, da se zna pripetiti, da bodo v prihodnje nekateri občani zaradi majhne izbire blaga pričeli hoditi po nakupih v Trst ali Avstrijo. Centromerker pa se srečuje tudi s precej perečim problemom družbenih storitvenih dejavnosti, ki so nerentabilne. Cena ure, ki je priznana delavcu v družbenem servisu urarstva je le 64 dinarjev, dejanska cena ure pa je 96 dinarjev. Toda, ker moramo zagotoviti servis za ure, ki smo jih uvozili, smo primorani kriti razliko sami. Problem storitvenih dejavnosti in servisov pa ni samo pri urarjih, temveč širši.

Bolečine ljubljanskega turizma

Janez Pergar: Glede na to, da imamo ob polletju 2,2 milijarde dinarjev zgube in da smo tudi lanske poslovno leto končali z minusom, bi rad povedal, da so kazalci devetmesečnega letošnjega poslovanja vendarle ugodni, saj izgube v delovni organizaciji ni, le še TOZD Inozemski turizem kaže izgubo. Ljubljanski hotel Kompas je lani imel 300 milijonov izgube, trenutno pa je na ničli, kar je za drugo leto poslovanja ob obremenitvah, ki jih ima (odplačevanje kreditov z visokimi obrestmi), pravzaprav ugodno. Kranjska gora tudi stoji bolje, sicer še izkazuje zgubo, a je manjša od načrtovane,

kar je pravzaprav tudi dober znak. Kranjskogorski hotel ima čez staro milijardo anuitet. Želel bi povedati tudi to, da je turistična dejavnost za občino Center pomembna in da je Kompas največja turistična organizacija v občini. Tudi TOZD Inozemski turizem ima sedež v občini, tujski promet pa je letos v Jugoslaviji nazadoval, čeprav smo v sami Ljubljani zabeležili še kar ugoden tujski obisk. To pa zaradi individualnega turističnega prometa, ki pa ga mi kot TOZD Inozemski turizem ne moremo tako dobro obvladovati kot organizirana potovanja, ki pa upadajo. O tem se moramo temeljito pogovoriti, namreč, kaj je za naš turizem zanimivo, kaj prinaša denar. Menim, da Slovenija nima veliko koristi od tega, če se inozemci vozijo skozi našo deželo na Jadran.

Turistični paketi

Dogovori: Oprostite, ali ni sedanji trend v svetu, da organizirani turizem upada, narašča pa individualni in da se turistične in gostinske organizacije trudijo s kvaliteto uslug pridobiti si individualnega gosta?

Janez Pergar: Ne bi rekel, res je, da se te stvari menjajo, menim pa, da so turistični paketi v velikem porastu. Naš cilj je, da gosta maksimalno eksploatiramo, ko ga dobimo. Poudaril bi, da prihaja do različnih ocen glede paketov, ker gre za različne vrste paketov. V našem finančnem rezultatu se kažejo tudi odsevi neusklajenosti med plačniki, ki so v tujini, in predpisi zakona o zavarovanju plačil. Tudi zato veliko pričakujemo od bodočih SIS za to področje gospodarstva. Dogovoriti se moramo, katere oblike ponudbe so primerne za jugoslovanski turizem. V Kompas pravkar živahno razpravljamo o novih dohodkovnih povezavah, malce sicer kasni, gotovo pa se nam bodo tudi pri tem vprašanju odprle nove možnosti.

Dogovori: Precej kategorično ste zatrdili, da gre individualni turizem le skozi Slovenijo, da se ne ustavlja. Kaj ste kot turistična organizacija storili, da bi te goste pritegnili na primer v Ljubljano, skozi katero vodijo prometni tokovi?

Janez Pergar: Individualnega turista, če tako recem, eksploatiramo na meji, kjer imamo menjalnice. Na meji tudi reklamiramo naše hotele, v občini Center je tudi naš hotel.

Prospekti

Dogovori: Mogoče bi nam povedali, kaj vi temu gostu konkretno ponujate?

Janez Pergar: Kopico propagandnega materiala. Ne spominjam se, da bi Ljubljano propagirali posebej, je pa vključena v vsako našo propagandno publikacijo.

Andrej Lasič: Moti me, da imamo v Sloveniji 25 turističnih agencij. Vemo pa, da bolj vozijo naše ljudi v tujino kot tujce k nam. Ali sploh kaj sodelujejo med seboj? Menda je samo v občini Center 18 turističnih organizacij – bodo se naprej delale vsaka zase ali se bo kaj premaknilo? Če je Kompas največji, bi moral dati pobudo, ne bi pa smel čakati, da ga drugi spodbujajo.

Janez Pergar: Menim, da je to zanimivo vprašanje in da bi

predvsem morali diskutirati v blažjem tonu. Povedal sem že, da je trenutno v minusu samo ena naša TOZD in da je to sezonskega značaja, tako da bo tudi ta ob koncu leta v plusu in zato ni treba biti v skrbeh, da bi imel Kompas kot delovna organizacija izgubo. Glede povezovanja se strinjam, da bi Kompas lahko igral pomembnejšo vlogo. Težko pa bi analiziral, zakaj ni storil tega doslej.

30 turističnih agencij

Lojze Jamnik: Popravlil bi tovariša Lasiča: v Ljubljani imamo namreč 30 turističnih agencij, ki pa dejansko skrbijo za odliv deviz in denarja nasploh iz Ljubljane. Zaradi razdrobljenosti in konkurenčnosti so mnoge v pasivi, zato bi jih bilo treba preveriti z vidika njihove družbene koristnosti. Financiranje turističnih društev in Ljubljanske turistične zveze ni urejeno, čeprav smo za to prelili mnogo črnila in izrekli mnogo besed, tudi na mestni in občinski skupščini. Edino turistično društvo na območju mesta Ljubljane, to je Ljubljansko turistično društvo, katerega predsednik sem, ni dobilo občinske finančne pomoči že skoraj tri leta. Tu sem kot predstavnik združenih

gostinskih turističnih podjetij v Ljubljani, osmih delovnih organizacij, zato bi povedal, da smo ob polletju ustvarili 202 milijona dinarjev in uresničili načrt 53,5 odstotno.

Dogovori: Ugotavljamo, da je naša turistična ponudba veliko skromnejša kot v drugih deželah. Kaj je bilo v Ljubljani s tem v zvezi storjeno? Turistična ponudba ni samo trgovina, gostinstvo in prenočišče, marveč tudi kultura, spomeniki in še marsikaj drugega.

Lojze Jamnik: Tu gre za ozko specializirano, sodelovanja med trgovino in gostinstvom ter hotelirstvom skorajda ni, čeprav ustvarjajo skupno podobo ponudbe.

Interes delovnih ljudi

Boris Pavlica: Delovni ljudje, gostinski in turistični, so zelo zainteresirani za izboljšanje sedanjega položaja v Ljubljani, vendar se stara miselnost vse prepočasi prilagaja spremembam. Po zadnjih podatkih je pristopilo k sporazumu o ustanovitvi poslovne turistične skupnosti za ljubljansko regijo 40 organizacij s področja turizma in gostinstva, ustanovna skupščina bo decembra in to bo gotovo kvaliteten premik, saj je sporazum usklajen z zakonom o združenem delu. Po izkušnjih so-deč bo moralo preteči še kakšno leto, preden se bo ljubljanska po-

tem smislu. Teh 30 agencij moramo ločiti v dve skupini, prve so receptivne in teh je v Ljubljani pet velikih, druge pa so tiste, ki ribarijo v kalnem in tako naprej in so tipične za neki liberalistični način, tej podobna organizacija je na Zahodu. Receptivno organizacijo pa je treba obravnavati drugače, ker to ni Viator, ki ustanovi še turistični biroček, ali Alpe Adria ali Alpe-tour in tako naprej. Kompas daje kompletno mrežo poslovalnic in kaj je storilo Turistično društvo Ljubljana, da bi izrabilo to mrežo? Strinjam se, da turizem ni dobro organiziran, ima pa tudi dobre plati. Govorili smo o dohodkovnih odnosih – naša panoga je zelo aktivna. Želel bi, da bi se v Ljubljani vendarle sestrili vsi, ki smo vključeni v turistični rezultat. Ne morem trpeti, da potegnemo vzporednico z nekim biročkom v Nami. Vprašanje je, koliko časa bomo pustili liberalno organiziranje potovanja v tujino in dajali možnosti, da se praktično vsakdo s tem ukvarja.

Lojze Jamnik: Mi smo točno rekli, kaj je z razbitostjo in točno vemo, kako so nastajali ti turistični biroji: skupina ljudi se je sprla v Kompas, odšla in ustanovila svojo agencijo ali poiskala transportno ali drugo podjetje. Edini, ki je za Ljubljano kaj naredil, je Kompas, drugi pa so cepili gospodarsko delovno organizacijo in povečevali število turističnih agencij z zgubo.

Urbanistični zavod ni opravil naloge

Menim, da bo morala občina Center slejkoprej temeljito razčistiti odnose z urbanističnim zavodom, da bo ta opravil naloge, ki jih je dobil pred šestimi, sedmimi leti. Prav tako ne zdržijo kritiko odloki, ki smo jih sprejeli v prejšnjih sklicih, da je namreč odslužena stanovanja treba nadomestiti z novimi, ta odslužena stanovanja pa dodeliti delovnim organizacijam. Odslužena stanovanja se tako ali tako nadomeščajo z združevanjem sredstev. V stari Ljubljani moras sanirati hišo, kupiti novo stanovanje in praktično investirati trikratni znesek novogradnje. Zato odhaja Emona iz Centra in vrsta drugih organizacij. Investirati v Ljubljani je velik problem. Za gradbeno dovoljenje za skromen gostinski obrat je treba dobiti od 42 do 52 soglasij. Tovariši, ali veste, kakšno delo je to? Menim, da je treba delovnim organizacijam, ki so lahko naši poslovni partnerji, odvzeti možnost, da nam diktirajo, kako in kaj naj ravnajo. To velja za Plinarno, to je Komunalno energetiko, za Kanalizacijo, Javno razsvetljavo, Pošto itd. Imamo zakonske predpise, odloke občin in mestne skupščine, projektante. Ne pa, da te delovne organizacije iz drugih virov in po svoje krojijo in dražijo investicije s svojimi zahtevami. Dokler ne bomo tega rešili, problem investicij v Centru ne bo krenil z mrtve točke.

V pogovoru za okroglo mizo so sodelovali

Ivan Ivančič, namestnik direktorja Angore, Stanko Iljaž, pomočnik direktorja TOZD Trgovina Autocommerce,

Jože Snoj, direktor Emone Centromerkerja, Miran Blaha, direktor za splošne zadeve SOZD Emona, Lojze Jamnik, namestnik generalnega direktorja GHT, Karel Primožič, vodja planske službe Ljubljanske banke, podružnica Ljubljana, Boris Pavlica, vodja delegacije za ZZD OZD Kompas, Janez Pergar, predsednik poslovnega odbora OZD Kompas, Bojan Habjan, namestnik direktorja Iskre – TOZD Vega, Mladen Pivković, strokovni sodelavec Iskre – TOZD Vega, Franc Smolič, vodja splošno kadrovskega sektorja Iskre – Zmaja, Karel Maroša, predsednik DS Komunalnega podjetja Ljubljana, Bojan Picelj, direktor Pletenine, Karel Erjavec, direktor Tribune, Andrej Lasič, sekretar Medobčinskega odbora GZS za Ljubljano, Nuša Kerševan, podpredsednica Izvršnega sveta SOb Ljubljana Center, Mišo Javornik, odgovorni urednik Dogovorov, Bogdan Pogačnik in Vladimir Jerman, sodelavca Dogovorov, ki sta po magnetogramu pripravila zapis pogovora.